

Oikeustieteiden tiedekunnan tutkimusseminaari

12–14 maaliskuuta 2019

Lapin yliopisto

Mikko Vuorenpää & Tuomas Hupli: "Oikeudenmukaisen menettelyn ajankohtaisia haasteita"

Mikko Vuorenpää

Omassa puheenvuorossani keskityn erityisesti niihin kriteereihin, joiden nojalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) määrittelee oikeudellisten menettelyjen piirin. Tässä suhteessa keskeisiä kysymyksiä on kaksi:

-Mihin EIT viittaa, kun se puhuu ratkaisuisaan tosiasiallisen tuomivallan käyttämisestä, jolla perusteella muutkin elimet kuin jäsenvaltiossa tuomioistuimeksi nimetyt viranomaiset voivat EIT:n tulkinnan mukaan olla tuomioistuimiksi luokiteltavia elimiä.

-Mitä ongelmia sisältyy niin sanottujen Engel-kriteerien tulkintaa, joiden kriteerien perusteella EIT voi niin ikään pitää myös varsinaisten tuomioistuinten ulkopuolella olevia viranomaisia tuomioistuimina.

Lisäksi pohdin puheenvuorossani niitä mahdollisia pulmia, joita seuraa, kun EIT luokittelee tuomioistuimiksi sellaisia elimiä, joita jäsenvaltion lainsäädännössä (Suomessa tuomioistuinlaki) ei tuomioistuimina pidetä.

Tuomas Hupli

EIT:n ratkaisusta Marttinen v. Suomi tulee pian kuluneeksi 10 vuotta. Näiden vuosien kuluessa itsekriminointisuojusta on annettu Suomessa useita korkeimman oikeuden ratkaisuja. Myös lakia on muutettu. Nyt on aika pysähtyä hetkeksi ja analysoida, mitä opimme Marttinen-tapauksesta ja siitä annetusta EIT:n tuomiosta. EIT:n tuomiolla on merkitystä myös pohdittaessa perus- ja ihmisoikeuksien keskinäistä punnintaa, ei ainoastaan Suomessa, vaan kaikissa Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa (samoin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioissa). Lainkäyttö ja oikeustieteellinen keskustelu, jossa jokin yksittäinen perus- ja ihmisoikeus asetetaan ainoaksi tavoitteeksi, johtaa usein väistämättä jonkin muun tai useamman perus- ja ihmisoikeuden kaventumiseen. Tämä on syytä tiedostaa sen sijaan, että ihmisoikeuksien keskinäisiä jännitteitä välteltäisiin.